

Усі без винятку рішення, що ратифікуються офіційними органами ЄС, перекладаються всіма офіційними мовами ЄС. Громадяни ЄС мають право звертатися в офіційні органи ЄС (незалежно від країни базування) та отримувати письмові відповіді на свої запити будь-якою з офіційних мов. На сесіях Європарламенту та Ради Євросоюзу завжди здійснюється синхронний переклад усіма офіційними мовами ЄС. Відомо, що на переклади ЄС щороку витрачає практично чверть мільярда євро. При обговоренні питання про запровадження єдиної мови міжнародного спілкування в Європі найчастіше згадуються англійська та штучна мова есперанто. Разом із тим аналіз комунікативної практики на території ЄС переконує у поширенні «європейської двомовності», коли фактично в роботі інстанцій (за винятком суто офіційних заходів) використовуються в основному англійська, французька та, меншою мірою, німецька (це і є три робочі мови Єврокомісії) мови. Інші мови використовуються залежно від ситуації, тобто вмотивовані контекстуально.

Отже, здійснювана різновекторна мовна політика ЄС, зміст відповідних його чинних юридичних документів, пропонованих і вже реалізовуваних ініціатив та програм, розроблюваних і впроваджуваних проєктів свідчать про постійне зростання ваги мовної політики в його діяльності (це навіть відбилося на структурі Єврокомісії), про надзвичайну важливість вивчення і вмотивованого користування мовами в інтеграційних процесах. Як універсальна цінність, офіційні мови ЄС сприяють взаєморозумінню, співробітництву, прогресу. Єдність ЄС підтримується розмаїттям та гармонійним співіснуванням офіційних робочих мов.

Список використаних джерел

1. Онуфрієнко Г. С. Перспективи розвитку мов у багатонаціональній державі / Г. С. Онуфрієнко, С. О. Хваткова. Проблеми мовно-культурної політики в умовах Болонського процесу: матеріали Всеукр. наук. конф. Запоріжжя: ЗДІА, 2007. С. 17-19. 2. Офіційні мови Євросоюзу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Офіційні_мови_Євросоюзу.

А. К. Павельєва, Н. В. Борута

КЛАСИФІКАЦІЇ НАЗВ КІНОФІЛЬМІВ: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Згідно останніх досліджень, щоб гарно провести вечір, більшість людей зараз обирають не гарну й цікаву книгу, а останній голлівудський кіношедевр. Американський кінематограф зараз надзвичайно сильно впливає на культури інших країн. Більше того, кіноіндустрія не менш активно сприяє й наповненню світових мов американськими неологізмами, що змушує вітчизняний кінопереклад стрімко розвиватися й винаходити нові стратегії.

Заголовок кінофільму дає можливість кіноглядачеві з першого погляду зорієнтуватися, чи даний фільм вартий перегляду. Відповідно, кінозаголовок повинен характеризуватися точністю вираження смислу фільму, тобто ясністю та простотою форми – він повинен одночасно і легко сприйматися, і бути зрозумілим глядачеві [3, с. 20]. Саме назва кінофільму, на думку А. Велева-Борисова, виконує функцію антиципації, тобто очікування певної події [1].

Кінозаголовки зазвичай виконують наступні функції:

- 1) сигнальну – приваблює увагу глядача, наприклад: «Godzilla: King of the Monsters» – «Годзілла II: Король монстрів», 2019 р.;
- 2) інформативну – дає уявлення про смисл фільму, наприклад: «How to Train Your Dragon: The Hidden World» – «Як приборкати дракона 3: Прихований світ», 2019 р.;
- 3) змістову – передає основну тему або ідею кінофільму, наприклад:

«Maleficent: Mistress of Evil» – «Чаклунка: Повелителька темряви», 2019. Тут очевидний зв'язок між заголовком та змістом фільму у цілому;

4) тематизуючу – коли назва заголовку містить у собі позначення основної діючої особи чи групи осіб; подію, яка є центральною у кінострічці; час чи простір дії тощо. Наприклад: «Astral» – «Астрал: Новий вимір», 2019; «Pet Sematary» – «Кладовище домашніх тварин», 2019.

Деякі дослідники (напр., Н. О. Кожина [4]), ототожнюють функції назв фільмів та книг. Так, на думку А. В. Антропової, назва художнього кінофільму має ті самі ознаки й категорії, що й заголовок художнього твору, і є «однією із композиційних складових кінотексту, що має специфічні граматичні й функціонально-семантичні особливості» [2]. При цьому варто зазначити, що у порівнянні із назвою художнього твору, фільмонім може мати більшу автономію. Що стосується граматичної будови, то можна стверджувати, що всі назви як англійських/американських, так і українських фільмів поділяються на:

1) *назви-словоформи*, представлені, як правило, іменниками в називному відмінку («Yesterday» – «Вчора»; «Dumbo» – «Дамбо»; «Shazam!» – «Шазам!»; «Joker» – «Джокер», 2019 р.);

2) *назви-словосполучення* («Green Book» – «Зелена книга»; «Long Shot» – «Божевільна парочка»; «Cold Pursuit» – «Холодна помста», 2019 р.);

3) *назви-речення* («The Spy Who Dumped Me» – «Шпигун, який мене кинув» – «Once upon a time... In Hollywood» – «Одного разу в Голлівуді», 2019 р.).

Найбільш багаточисельною, відповідно, є група назв-словосполучень, причому вона представлена в основному підрядними словосполученнями. Другою за частотою використання є група назв-словоформ, а найменшою – назви-речення, що пояснюється жанровою природою кінофільму – глядачі погано сприймають довгі заголовки й вважають кінокартину із складною, розширеною назвою, потенційно нецікавою.

В останні роки спостерігається тенденція використання назв, що складаються із безсполучникових речень із двокрапкою, де друга частина починається із великої літери (що зустрічається набагато частіше). Наприклад: «Zombieland: Double Tap» – «Зомбіленд: Подвійний постріл» (2019); «Escape Plan: The Extractors» – «План втечі 3» (2019) тощо.

На нашу думку, така тенденція пов'язана з популярністю сиквелів, оскільки така форма фільмонімів використовується як у продовженнях відомих кінофільмів, так і у першому фільмі певної кіносаги, щоб привернути увагу глядачів або ж заздалегідь натякнути їм на продовження кіноісторії.

Цікаво, що, на догоду комерційному успіху фільму в прокаті перекладачі стали використовувати подібні конструкції як своєрідну нову стратегію: «Люди Ікс: Темний Фенікс», порівн. з оригінальною назвою – «Dark Phoenix» (2019); «Містер Лінк: Загублена ланка еволюції» – «Missing Link» (2019) тощо.

Функціонально-семантичні характеристики фільмонімів відображають: а) відносини між назвою і сюжетом; б) використання в назві стилістичних прийомів і фігур; в) створення за допомогою назви одного із стилістичних ефектів (виправданого, обманутого чи підсиленого очікування). Тому можна стверджувати, що переклад кінореалій на українську мову і вибір перекладацьких прийомів значною мірою залежать від структурно-семантичних та функціонально-семантичних особливостей фільмонімів.

Хоча фільмоніми й характеризуються лаконічною структурою, для їх адекватного й яскравого перекладу необхідна своєрідна майстерність.

Виконуючи сигнальну, змістову, інформативну й тематизуючу функції, кіноза-

гловки відображають відносини між назвою фільму і його сюжетом і слугують режисерам для створення стилістичних ефектів. Назви фільмів являються своєрідним ключем до їх інтерпретації, тому кіноглядача можна по праву назвати комунікативним співавтором, оскільки кожен адресат підсвідомо робить власний прогноз стосовно змісту фільму уже на першому етапі сприйняття фільмоніму.

Через це професійні перекладачі спершу перекладають увесь фільм і в останню чергу – його заголовок. Оригінальні назви фільмів можуть містити культурно-специфічні компоненти, алюзії та позатекстові посилання або примітки, які можуть бути не розпізнаними перекладачами. Тому надзвичайно важливим є дослідження фільмонімів, їх структурно-семантичних особливостей та їх функцій для правильного розуміння форми й змісту назви кінофільму та її адекватного перекладу на українську мову.

Список використаних джерел

1. *Veleva-Borissov A. La theorie interpretative de la traduction et les titres: these de doctorat / A. Veleva-Borissov. – Paris : ESIT, 1993. – 609 p.* 2. *Антропова А.В. Названия американских, английских и российских кинофильмов: сопоставительная характеристика и проблемы перевода [Текст] : дисс. ... к. филол. наук / А.В. Антропова. – Екатеринбург, 2008. – 218 с.* 3. *Бархударов, Л.С. Язык и перевод // Вопросы общей и частной теории перевода / Л.С. Бархударов. – М.: Международные отношения, 1975. – С. 45 – 47.* 4. *Кожина Н. А. Заглавие художественного произведения: онтология, функции, параметры типологии // Проблемы структурной лингвистики. Ежегодник. АН СССР. И-т рус.яз. – М., 1988. – С. 167 – 183.*

Г. М. Пасько

ДО ПРОБЛЕМИ КОРЕЛЯЦІЇ ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

Особливого значення для лінгвістичних студій останніх років набуло питання кореляції тексту і дискурсу. Текст, за О. О. Селівановою, є цілісною семіотичною формою лінгвопсихоментальної діяльності мовця, яка є концептуально та структурно інтегрованою, служить прагматичним посередником комунікації й водночас діалогійно вбудована до семіотичного універсуму культури [6, с.715]. В.А.Піщальникова вважає текст основною формою існування дискурсу, при цьому дискурс не є текстом, але він «реалізується в тексті як комунікативному акті і результаті такого акту» [5, с.236]. За Ф.С.Бацевичем, дискурс і текст пов'язані між собою як процес і його результат [1, с.166].

Спілкуючись у реальному дискурсивному контексті, адресат та адресант продукують певні обсяги мовленнєвих повідомлень, які можна зафіксувати графічно, кодифікувати. Так, Ф.С.Бацевич підкреслює, що текст є «зупиненим», «вичерпаним» дискурсом, що «перетворюється на структуру з певними характеристиками» [1,с.166]. Загальновідомим та найбільш частотно цитованим є визначення Н.Д.Арутюнової, яка дефінує дискурс як зв'язний текст у сукупності з різноманітними екстралінгвістичними чинниками – прагматичними, соціокультурними, психолінгвістичними; як текст у подійному аспекті; нарешті, як текст, занурений у життя [4,с.137]; подібне кодифіковане тлумачення подають І.Б.Штерн [9,с.87], В.Є.Гольдін та ін. [2, с.96], [7, с.177]. О.О.Селіванова синкретично визначає дискурс зв'язним текстом у контексті численних супровідних фонових чинників, текстом, зануреним у життя, та замкненою цілісною комунікативною ситуацією, «...складниками якої є комуніканти й текст як знаковий посередник, ...» [6, с.120]. В.Фромкін вважає дискурсом цілісні лінгвістичні одиниці, що являють собою реченнєві сполуки [10, с.208-209].

Підхід до заявленої проблеми з позиції мовлення, на нашу думку, видається